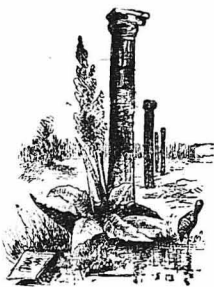

ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

ΠΩΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Τα κύρια όνόματα στήν Ελλάδα. Πώς τα μεταβάλλουν. Τι γίνεται στή Μακεδονία. Στά νησιά. Μιά μελέτη του Μπούουρα. Τα όνόματα στέν Πόντο. Όνόματα γυναικῶν και όνόματα ανδρῶν. Ό Τσίλης, ό Κοκελιός, ό Νιανιάτσος. Τα άρχαιοκραπη όνόματα. Γυναικῆς με όνόματα Έβραϊκῶν πέλεων κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Εἶνε φοβεροί και τρομεροί οι Ήπειρωταί και οι δυτικοί Μακεδόνες εἰς τό να μεταμορφώνουν τά κυρία των όνόματα. Άδύνατον να καταλάβετε τί θα εἴπη, επί παραδείγματι, Ντόντος, Κοκολιός, Τσίλης, Νιανιάτσος, Μήτας, Λίτσος, Αἰόλιος και τόσα άλλα. Πού να τά καταλάβη κανείς άν δέν τον δόση άλλος τήν εξήγησι: Πός ό Θεόδορος έγινε Ντόντος, και ό Νίκος Κοκολιός, και ό Βασίλης Τσίλης, και ό Θανάσης Νιανιάτσος, και ό Δημήτρης Μήτας, και ό Θεόδωρος πάξι Λίτσος και ό Γιώργος Αἰόλιος! Η παραποίησης αὐτή των όνομάτων προχωρεῖ ἐπ' άπειρον. Περιφημότεροι από όλους τους Δυτικομακεδόνες εἰς τό να ἄλλοσουν τά όνόματα, νομίζω ότι εἶνε οι Κοζανίται. Δέν πηγαίνουν όμως πίσω και οι ἑλληνοβλῶροι τής Πίνδου, οι αυτεχόμενοι τόν χειμόνα από τί χωριά των και ἐγκαθιστάμενοι εἰς τά Γρεβενά, τήν Κοζάνη, τήν Έλασσόνα, τήν Λαρισα, τόν Τυρνάβο, τά Τριχαλῆα, τήν Καλαμπάκα.

Εἰς τούς βλαχοφώνους Ἑλληνας τής Πίνδου ἐπιζωοῦνται τά όνόματα: Γύωγος, τό ποῖον γίνεται Γούλης, Γούλας, Γκόγος, Στέρας, τό ποῖον γίνεται Τέγος ή Γούσος, Ζήσης, τό ποῖον γίνεται Τσουβλιας, Θεόδωρος πού γίνεται Μήτης, και άλλα κατά τόν ἴδιον τόπο.

Όριστε τόμα πως λέγουν οι Κοζανίται τό ἐπιζωοῦνται εἰς τόν τόπον των χώρα όνόματα. Τόν Κόσται, Κόστα, Τόν Παναγιώτη, Γιώτα. Τόν Νίζο, Κολούση, Κοκολό, Κοκόλη, Τόν Μιχάλη, Μιχαλίτη, Τόν Δημήτρη, Μήκα, Τόν Γιώργο Αἰόλιο, Τόν Γιάννη, Νιάζο, Τόν Θανάση, Νιανιάτο, Τήν Άναστασία, Τσιτοῖνα, Σίτα, Τιαντότο. Εἰς τά χωριά των Γρεβενῶν ἐπιζωοῦται τό όνομα Γρουντής τό ποῖον σημαίνει Κωνσταντῖνος.

Εἰς τήν Σάπιασαν ό Λουζας λέγεται Λούζας, ό Δημήτρης Τζίμος, ό Άναστασῆς Τίτσιος, ό Κώστας Ντίνας, ή Άνα Μπουζέλα, ή Άναστασία Τρουζέλα. Γενικός εἰς όλην τήν Δυτικήν Μακεδονίαν ἐπιζωοῦται τό όνομα Ντόντος τό ποῖον, άπως εἶπαμε, σημαίνει τόν Θεόδορο, και τό όνομα Ζήσης πού ἔχει λίγες φορές γίνεται Τσουβλιας ή Τσουβλι. Τό όνομα Μαυοῦλης, τό ποῖον τόσο συνηθισμένο εἰς τήν Κρήτη, εἰς τās Κυκλάδας και εἰς τās Σποράδας, εἰνε σχεδόν άγνωστον εἰς τήν Θεσσαλίαν, τήν Ήπειρον και τήν Μακεδονίαν.

Ό μακαρίτης Άθανάσιος Μπούουρας εἰς τό ἐκδόθεν τό 1912 σημαντικώτατον ἔργον του «Τά Νεοελληνικά κύρια όνόματα», εἶχε περιλάβει ένα μεγίστον αριθμό όνοματων όλης τής Ελλάδος, τής Μ. Ασίας και τόν Πόντον με τās παραλλαγάς των. Τό ἔργον αὐτό ἐστηρίζθη κυρίως εἰς τά ὑπόχροντα στοιχεία εἰς τά αρχαία του ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τής ἑλληνικῆς γλώσσης, και εἰς τās προηγουμένας δημοσιευθείσας σχετικῆς πραγματείας. Με ὅλο όμως τό πλήθος των δημοσιευθέντων όνοματων και των παραλλαγῶν των, ὑπάρχει άπειρία παραλλαγῶν ή ποῖα ἐξακολουθεῖ να μέν άγνωστος. Κάθε τόπος ἔχει τά όνοματά τά ποῖα προτιμά και τās παραλλαγάς τās ποῖαις συνηθίζει. Τό όνομα ἐπί παραδείγματι Άμέρσα ή Άμερσο, συνηθέστατον εἰς τά νησιά του Αἰγαίου, εἶνε ἀπολύτως άγνωστον εἰς τήν μεσογειακήν ἑλλάδα.

Τό όνομα ἑπίσης Άνα, συνηθισμένον εἰς τήν παλαιάν ἑλλάδα, εἶνε σχεδόν άγνωστον εἰς τήν Μακεδονίαν. Η Αἰκατερίνη όμως, ή Μαρία, ή Παναγιώτα και ό Παναγιώτης κυριαρχοῦν παντοῦ.

Ό Μπούουρας σημειώνει εἰς τό βιβλίον του αὐτάς τās παραλλαγάς του Παναγιῶτα και Παναγιώτης: Παναγία, Παναγίω, Νάγρω, Γούλα, Παγιοῦ, Πανιοῦ, Παναγιωτή, Γοῦο, Γιώτα, Γιωτοῦ, Πατοῦ, Πώτα, Νιώτα, Νότα, Παγῆς, Παγίος, Παναγός, Παναγιός, Παναϊάτας, Τάκος, Παναγιωτάκης, Γιώτης, Νιώτης, Νιώτας, Νότας, Μπαῖτης, Πάντος, Παντούσης, Παντούσης, Μποντώνης, Παναγός Παναγῆς, Πάνος, Μπάνος, Πανιάς, Μπανιάς, Πάντοσιος, Παντούσιος, Πανούσιος, Πάικος, Πανιός, Μπανιός.

Αὐτάς τās παραλλαγάς σημειώνει ό Μπούουρας του όνόματος άρχαία ἐποχή αναφέρονται πολλές από τόν Παιουσανία. Μία μεγάλη και περίεργη τέτοια κουφάλα, αναφέρεσι ό Πλίνιος στή Λυκία. Η κοιλότης αὐτῆς εἶχε περιφέρεια 84 ποδῶν, μέσα δέ στήν κουφάλα αὐτή ό Ρωμαῖος διοικητής τής ἐπιarchie Μυσιανός, ἐγεννήσασε με ἄλλους δεκαεπτά συνδαιτυμόνας!...

Περὶ φημος για τις κρημαλές των Χριστιανῶν ἐπί τουρκοκρατίας, εἶνε και ό πλάτανος του Μεντροσεῖ στήν πόλι μας.

Ό Ξωτάρης

Εἰνε φοβεροί και τρομεροί οι Ήπειρωταί και οι δυτικοί Μακεδόνες εἰς τό να μεταμορφώνουν τά κυρία των όνόματα. Άδύνατον να καταλάβετε τί θα εἴπη, επί παραδείγματι, Ντόντος, Κοκολιός, Τσίλης, Νιανιάτσος, Μήτας, Λίτσος, Αἰόλιος και τόσα άλλα. Πού να τά καταλάβη κανείς άν δέν τον δόση άλλος τήν εξήγησι: Πός ό Θεόδορος έγινε Ντόντος, και ό Νίκος Κοκολιός, και ό Βασίλης Τσίλης, και ό Θανάσης Νιανιάτσος, και ό Δημήτρης Μήτας, και ό Θεόδωρος πάξι Λίτσος και ό Γιώργος Αἰόλιος! Η παραποίησης αὐτή των όνομάτων προχωρεῖ ἐπ' άπειρον. Περιφημότεροι από όλους τους Δυτικομακεδόνες εἰς τό να ἄλλοσουν τά όνόματα, νομίζω ότι εἶνε οι Κοζανίται. Δέν πηγαίνουν όμως πίσω και οι ἑλληνοβλῶροι τής Πίνδου, οι αυτεχόμενοι τόν χειμόνα από τί χωριά των και ἐγκαθιστάμενοι εἰς τά Γρεβενά, τήν Κοζάνη, τήν Έλασσόνα, τήν Λαρισα, τόν Τυρνάβο, τά Τριχαλῆα, τήν Καλαμπάκα.

Εἰς τούς βλαχοφώνους Ἑλληνας τής Πίνδου ἐπιζωοῦνται τά όνόματα: Γύωγος, τό ποῖον γίνεται Γούλης, Γούλας, Γκόγος, Στέρας, τό ποῖον γίνεται Τέγος ή Γούσος, Ζήσης, τό ποῖον γίνεται Τσουβλιας, Θεόδωρος πού γίνεται Μήτης, και άλλα κατά τόν ἴδιον τόπο.

Όριστε τόμα πως λέγουν οι Κοζανίται τό ἐπιζωοῦνται εἰς τόν τόπον των χώρα όνόματα. Τόν Κόσται, Κόστα, Τόν Παναγιώτη, Γιώτα. Τόν Νίζο, Κολούση, Κοκολό, Κοκόλη, Τόν Μιχάλη, Μιχαλίτη, Τόν Δημήτρη, Μήκα, Τόν Γιώργο Αἰόλιο, Τόν Γιάννη, Νιάζο, Τόν Θανάση, Νιανιάτο, Τήν Άναστασία, Τσιτοῖνα, Σίτα, Τιαντότο. Εἰς τά χωριά των Γρεβενῶν ἐπιζωοῦται τό όνομα Γρουντής τό ποῖον σημαίνει Κωνσταντῖνος.

Εἰς τήν Σάπιασαν ό Λουζας λέγεται Λούζας, ό Δημήτρης Τζίμος, ό Άναστασῆς Τίτσιος, ό Κώστας Ντίνας, ή Άνα Μπουζέλα, ή Άναστασία Τρουζέλα. Γενικός εἰς όλην τήν Δυτικήν Μακεδονίαν ἐπιζωοῦται τό όνομα Ντόντος τό ποῖον, άπως εἶπαμε, σημαίνει τόν Θεόδορο, και τό όνομα Ζήσης πού ἔχει λίγες φορές γίνεται Τσουβλιας ή Τσουβλι. Τό όνομα Μαυοῦλης, τό ποῖον τόσο συνηθισμένο εἰς τήν Κρήτη, εἰς τās Κυκλάδας και εἰς τās Σποράδας, εἰνε σχεδόν άγνωστον εἰς τήν Θεσσαλίαν, τήν Ήπειρον και τήν Μακεδονίαν.

Ό μακαρίτης Άθανάσιος Μπούουρας εἰς τό ἐκδόθεν τό 1912 σημαντικώτατον ἔργον του «Τά Νεοελληνικά κύρια όνόματα», εἶχε περιλάβει ένα μεγίστον αριθμό όνοματων όλης τής Ελλάδος, τής Μ. Ασίας και τόν Πόντον με τās παραλλαγάς των. Τό ἔργον αὐτό ἐστηρίζθη κυρίως εἰς τά ὑπόχροντα στοιχεία εἰς τά αρχαία του ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τής ἑλληνικῆς γλώσσης, και εἰς τās προηγουμένας δημοσιευθείσας σχετικῆς πραγματείας. Με ὅλο όμως τό πλήθος των δημοσιευθέντων όνοματων και των παραλλαγῶν των, ὑπάρχει άπειρία παραλλαγῶν ή ποῖα ἐξακολουθεῖ να μέν άγνωστος. Κάθε τόπος ἔχει τά όνοματά τά ποῖα προτιμά και τās παραλλαγάς τās ποῖαις συνηθίζει. Τό όνομα ἐπί παραδείγματι Άμέρσα ή Άμερσο, συνηθέστατον εἰς τά νησιά του Αἰγαίου, εἶνε ἀπολύτως άγνωστον εἰς τήν μεσογειακήν ἑλλάδα.

Τό όνομα ἑπίσης Άνα, συνηθισμένον εἰς τήν παλαιάν ἑλλάδα, εἶνε σχεδόν άγνωστον εἰς τήν Μακεδονίαν. Η Αἰκατερίνη όμως, ή Μαρία, ή Παναγιώτα και ό Παναγιώτης κυριαρχοῦν παντοῦ.

Ό Μπούουρας σημειώνει εἰς τό βιβλίον του αὐτάς τās παραλλαγάς του Παναγιῶτα και Παναγιώτης: Παναγία, Παναγίω, Νάγρω, Γούλα, Παγιοῦ, Πανιοῦ, Παναγιωτή, Γοῦο, Γιώτα, Γιωτοῦ, Πατοῦ, Πώτα, Νιώτα, Νότα, Παγῆς, Παγίος, Παναγός, Παναγιός, Παναϊάτας, Τάκος, Παναγιωτάκης, Γιώτης, Νιώτης, Νιώτας, Νότας, Μπαῖτης, Πάντος, Παντούσης, Παντούσης, Μποντώνης, Παναγός Παναγῆς, Πάνος, Μπάνος, Πανιάς, Μπανιάς, Πάντοσιος, Παντούσιος, Πανούσιος, Πάικος, Πανιός, Μπανιός.

Αὐτάς τās παραλλαγάς σημειώνει ό Μπούουρας του όνόματος άρχαία ἐποχή αναφέρονται πολλές από τόν Παιουσανία. Μία μεγάλη και περίεργη τέτοια κουφάλα, αναφέρεσι ό Πλίνιος στή Λυκία. Η κοιλότης αὐτῆς εἶχε περιφέρεια 84 ποδῶν, μέσα δέ στήν κουφάλα αὐτή ό Ρωμαῖος διοικητής τής ἐπιarchie Μυσιανός, ἐγεννήσασε με ἄλλους δεκαεπτά συνδαιτυμόνας!...

Περὶ φημος για τις κρημαλές των Χριστιανῶν ἐπί τουρκοκρατίας, εἶνε και ό πλάτανος του Μεντροσεῖ στήν πόλι μας.

Ό Ξωτάρης

Παναγιώτα και Παναγιώτης. Φαίνεται όμως ότι παραλλαγαί ὑπάρχουν και άλλα ἀκόμη του ἴδιου όνόματος. Κατά τόπους ἐπιζωοῦνται, ὡς γνωστόν διάφορα όνόματα. Η Κέρκυρα με τούς Σπόρους τής, ή Κεφαλληνία με τούς Γερασίμους τής, ή Ζάκυνθος με τούς Λιονουσίους τής και ή Κρήτη με τούς Μαυοῦλιους τής, δέν ἔχουν τό μονοπόλιον των προτιμωμένων όνομάτων. Εἰς ὠρισμένα μέρη τής ἑλλάδος, εἰς τήν κομπολίην ἰδίως Βέλεβδος του νομοῦ Κοζάνης, ὑπάρχει τάσις να δίδουν ἀρχαιοκραπη όνόματα. Θα ἄκούσετε, ἐπί παραδείγματι, να κυριαρχῆ τό όνομα Κλεάνθης, Άρχαιοκραπη όνόματα, τής βυζαντινῆς όμως ονοματολογίας, ἐσηνήψισον να δίδουν και εἰς τόν Πόντον και εἰς τήν ἐπαισχίαν Νιζοηρείας. Οι ζάτοιοι τής Νικαίας οι σπαγγέντες μέχρις ἐνός τό 1919 από τούς Τούρκους, ἔφερον ὅλοι σχεδόν ἀρχαιοκραπη όνόματα. Παράδοξα εἶνε και τά όνόματα των γυναικῶν τά ποῖα ἐσηνήψισον εἰς τόν Πόντον. Πολλά γυναικῆς ἔφερον τό όνομα Βηθλεέμ, Συνηθίζετο όμως και τό όνομα Γεδσημνη, τό όνομα Ναζαρετ και τό ἀρσενικόν Ίσοδάνη. Όλοκληρῶς διηλιχθῆ σχεδόν ή τοπογραφία τής Τροναζόλη, εἶνε μεταβλήθη εἰς τόν Πόντον εἰς κύρια όνόματα.

K. Φαλατζῆς

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΔΟΥΛΑΡΤΟΙ ΠΟΥ ΥΠΟΔΟΥΛΩΝΟΥΝ

Όπως εἶνε γνωστόν, όταν οι Ρωμαῖοι κατέκτησαν τήν ἑλλάδα διά τής βίας, ὑπεδουλώθησαν κυριολεκτικῶς σ' αὐτὴν πνευματικῶς. Καί ἥδη ἐποχῆ κατά τήν ὁποῖα στήν κομποκρατία Ρώμη δέν μπορούσε να θεωρεῖται κανείς οὔτε εὐγενής, οὔτε μορφωμένος άν δέν ἤξεοε να γράφει και να μιλή τέλεια τήν ἑλληνικῆ. Ἀς ἀφήσουμε πού ένα πλήθος Ρωμαῖοι συγγραφείς, μεταξύ των ποῖων ἐπτά ή ὀκτώ αὐτοκράτορες, ἐπαιτίμησαν να γράφουν τά ἔργα τους ἑλληνιστί.

Ἀλλά δέν εἶνε μονάκι οι Ρωμαῖοι πού παρουσίασαν τό ἀλλόλογο φαινόμενο να ὑποδουλώθουν στες δουλαρτίες των. Κάτι παρόμοιο ἐνεβή και με τούς Ἴάπωνες και τούς Κορεάτες. Η ἱστορία αναφέρει ότι οι Ἴάπωνες πού παρουσιάζουν σήμερα θαύματα πολιτισμοῦ και προόδου, μέχρι του ἔτους 200 π. γ. βρισκόντουσαν βυθισμένοι μέσα στήν πύ σποτική ἀμάθεια. Η τέχνη, ή ἐπιστήμες και τά γράμματα ἤσαν ἐντελῶς άγνωστα στή χώρα του ἀνατέλλουτος Ἡλιου. Οι άνθρωποι ζούσαν σχεδόν σαν άγριοι. Κατά τό ἔτος όμως 200 π. X. ή τότε αυτοκράτειρα τής Ἰαπωνίας Ζιζού - Κόγκω ἔξωστράτεψε κατά τής Κορέας, τρεθείσα ή ἰδια ἐπί κεφαλῆς του στρατοῦ τής. Η Κορέα κατά τήν ἐποχή ἐκείνη ἤταν ὑποτελής στήν Κίνα και εἶχε κίμαι σπουδαίας και ἀξιόλογης προόδου στες τέχνες, στα γράμματα και στες ἐπιστήμες. Ἐξανατόται, ὅπως εἶνε οι Ἴάπωνες, όταν ὑπέταξαν τήν Κορέα, ἔξωστίμησαν τόν πολιτισμό τής και δέν ἄφησαν να τόν ἐμμεταλλευθῶν.

Μετέφεραν στήν Ἰαπωνία πολλούς Κορεάτες, οι ὁποῖοι ἐχρησίμευσαν ὡς διδάσκαλοι στα γράμματα και στες τέχνες για τούς Ἴάπωνες. Οι Κορεάτες, εἶνε ἐκεῖνοι πού μετέφεραν τά πρώτα φῶτα του πολιτισμοῦ στήν τότε ἡμιαγρία Ἰαπωνία.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ Η ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

Ἐπειδή τελευταίως γίνεται πολύς θόρυβος για τό Βολταίρο, ἀξίζει να παραθέσουμε μερικά ἀποσπασματα ἐπιστολῶν του, μέσα από τά ποῖα διαφαίνεται ὅλος ό χαρακτήρ του, α' ὅλα τά αἰσθηματα πού ἔτρεφε πρὸς τόν τόπο του και πρὸς τούς συμπατριώτας του:

«... Τό Παρίσι, — γράφει, — εἶνε ένας μεγάλος ὀρνιθώνας, μέσα στόν ποῖον δέν ὑπάρχουν παρά γάλλοι» φοροπερηφάνοι και παπαγάλλοι πού ἐπαναλαμβάνουν τό κάθε τι χωρῆς να τό ἔχουν καταλάβει». (Ἐπιστολή του τῆς 12 Ἀπριλίου 1776).

«... Ό λαός πρέπει να δηρηγεται κι' ὄχι να διδάσκαται: δέν ἀξίζει τόν κόπο να τού διδάξη κανένας τό παραμυθῆ!» (19 Μαρτίου 1766).

«... Όσο για τόν λαό, αὐτός θα παραμείνη πάντοτε ἡλίθιος και βάρβαρος... Ό λαός ἀποτελεῖται ἀπὸ βώδια, πού τούς χρειάζεται να ζυγῶς, βούρδουλας και χροῖται!»

